

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XIX.

SOMBOR, 2016.

BROJ 1 (73)

79. ROĐENDAN "NAZORA"

PRELO

Poštovani čitatelji Miroljuba - svima čestitam Prelo!!!

Još od svojeg osnutka naše Društvo je poklanjalo posebnu pozornost održavanju tog velikog slavlja, na kojemu uz članove Društva sudjeluju i brojni štovatelji tradicije našeg naroda. U posljednjih dvadesetak godina naši gosti su ugledne ličnosti iz hrvatske diplomacije, vojvođanske vlade, opštinske samouprave, crkveni velikodostojnici, predstavnici mnogih kulturnih društava.

Svako je prelo novo i neponovljivo. Trudimo se za svako unijeti nešto novo u program i na taj način pokazati kako se može očuvati tradicija a istovremeno biti suvremen.

Na našem Prelu nastupaju naše sekcije ali nam dolaze i mnogi gosti iz okoline Sombora i Subotice kao i iz R. Hrvatske, R. Mađarske, Bosne i Hercegovine. Nastupali su poznati pjevači: Kićo Slabinac, Vera Svoboda, Šima Jovanovac, Ćiro Gašparac... Svirali su mnogi tamburaški orkestri: „Bajski sokak“, „Bereški tamburaši“, „Slavonske lole“, „Ravnica“ iz Subotice, „Vinkovačke dike“ „Fijaker“ iz Osijeka, „Đuvegije“ iz Sombora, „Zora“ iz Vinkovaca, „Kristali“ „Duo Kum“, „Mesečina“.

U sklopu programa održavane su uspješne tombole. Večere i piće su uvijek bili na visokom nivou a sala ukusno i maštovito dekorirana uz, naravno, sva mjesta popunjena. Godinama je potražnja karata veća od ponude. Neki su članovi čak predlagali da se Prelo održava u većoj sali ili u Gradskoj hali Mostonga, no

većina članova uprave bila je stava da se „Naše Prelo održava u našem Domu“.

Možemo slobodno raći da je naše Prelo uvijek bilo jedna od najuspješnijih priredbi u gradu Somboru a velika zasluga je to naših članova koji ulažu veliki trud i ljubav da Prelo bude što ljepše.

Alojzije Firanj

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Marina Balažev, lektor-korektor;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Pavle Matarić,
Antun Kovač,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Jozić.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalozije@gmail.com

Naklada: 600 primjeraka

GODIŠNJI KONCERT

Godišnji koncert HKUD-a „Vladimir Nazor“ održan je 5. 12. 2015., a čast da ga otvori imala je starija folklorna grupa koja je za otvaranje odabrala plesove iz Posavine.

Nakon uvodne riječi skupu se obratio i predsjednik Društva Mata Matarić koji je pozdravio sve nazočne i zahvalio svima na podršci i suradnji. Pozornicu su, zatim ispunili mladi igrači koji su plesali Bačke igre.

Članovi Literarne sekcije, inače vjerni pratioci svih književnih okupljanja, na koncertu su se predstavili svojim stihovima. Pjesme su govorili: Antun Kovač, Kata Kovač, Katarina Firanj i Marica Mikrut. Pjevačka sekcija, izvela je pjesmu „Sa planine vitar duva“ kojom se plasirala i na Pokrajinsku smotru izvornog folklora. Nakon pjevača nastupili su mladi tamburaši Društva koji sudjeluju na manifestacijama HKUD-a, a sada već bilježe i svoj prvi nastup u inozemstvu gdje su pobrali pljesak i simpatije publike. Dramska sekcija se pohvalila povećanjem broja svojih članova kao i pripremom predstave „UJEŽ“ Branislava Nušića, s kojom planira nastupiti na VI. Međunarodnoj smotri amaterskih dramskih društava. Za godišnjicu Društva glumci su pripremili odlomak iz predstave „Dudovo moje Dudovo“ autora Velimira Velje Subotića, poznatog somborskog glumac, a u režiji Ljiljane Markovinović.

Starija folklorna skupina HKUD-a „Vladimir Nazor“ izvela je Igre iz Srbije koje su odnedavno ponovo na repertoaru folklorša. I ova je koreografija, kao i ostale, djelo Šime Beretića. Radi sudjelovanja u Godišnjem koncertu Društva Kristina Perić je došla iz Novog Sada te se publici predstavila na samici veselim spletom melodija. Predstavljen je i najnoviji broj Miroljuba, a bilo je riječi i o sekcijama koje su aktivne tijekom cijele godine i doprinose cjelokupnom radu Društva.

U sklopu sportske sekcije održan je „Memorijalni turnir prof. mr. Franja Matarić“, a šahisti su sudjelovali i na šahovskom turniru u Gradini gdje su osvojili prvo mjesto. U tijeku je Božićni turnir. Održan je i stolno tenisački turnir „Memorijal Stipan Bakić“ a u tijeku su i pripreme za Božićni turnir. Veslači „Salašari somborski“ sudjelovali su na KUP-u „Slobodna Dalmacija“ i nastupili na Maratonu lađa Metković-Ploče, na kojemu su se plasirali na 25 mjesto. Veslali su i na natjecanju Kupa- Sava kao i na natjecanju veslača Vukovar-Ilok na kojemu su zauzeli treće mjesto.

Likovna sekcija je organizirala petnaestu po redu likovnu koloniju „Colorit“, a Klub ljubitelja biljaka „Za sreću veću“ posjetio je 50. Međunarodnu vrtnu izložbu i sajam knjiga „INTERLIBER 2015.“ u Zagrebu. Na prijedlog predsjednika Društva, Mate Matarića, HKUD „Vladimir Nazor“ organizirao je javno snimanje TV serijala „Lijepom našom“ pod radnim nazivom „Mostovi kultura“. U emisiji se predstavila starija folklorna skupina Bunjevačkim igrama. Istim su nastupom završili i Godišnji koncert.

Nazorovci su spomenuli kako se radi i na obnovi nošnji, a na lijepim folkloršicama već su se mogli vidjeti neki novi komadi. Prva nošnja koja je bila sašivena napravljena je od materijala koji je darovala gospođa Emilija Dorotić.

Kao što se moglo vidjeti i čuti na Godišnjem koncertu „Vladimir Nazor“ je imao pune ruke posla tijekom cijele godine, i vrijedno je radio kako bi završni koncert bio bogat i raznolik.

Nakon male stanke za praznike nastavljaju s radom kako bi u dvanaestom mjesecu ponovno prikazali svoj rad i uspjehe, kako svojoj stalnoj publici tako i svim zainteresiranim za druženje i njegovanje kulture i tradicije.

Bojana Jozić

BOŽIĆNI KONCERT I IZLOŽBA BOŽIĆNIH KOLAČA

Hrvatsko kulturno umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ po tradiciji je u nedjelju na Oceve, 20. prosinca 2015. godine prigodnim programom obilježilo božićne blagdane. Svečani Božićni koncert i Izložba božićnih kolača privukli su brojno članstvo i drage nam goste koji su htjeli zajedno doživjeti i podijeliti radost nadolazećih blagdana. Na Božićnom koncertu, osim članova Nazora, sudjelovali su djeca i mladi iz somborskih župa, članovi udruge Nijemaca „Gerhard“ i članovi Mađarske građanske kasine. Svečaniju notu i ugođaj dala je i izložba Božićnih kolača na kojoj je izloženo 18 božićnjaka - djelo ruku umješnih i vrijednih kućanica iz Sombora i Lemeša.

U to vrijeme godišta kada su nam srca puna dobrote, blagosti i iščekivanja, u želji da tu radost podijelimo sa svima na ulasku u Veliku salu Hrvatskog doma za dobrodošlicu smo postavili okićeno drvce i izložili božićne kolače i adventski vijenac a s pozornice su sve goste pozdravljali maleni Isus na slami, anđeli, zvončići i Davidova zvijezda.

„BOŽIĆNJAK“ – simbol zajedničkog života na zemlji

Pripreme za Božić započinju četiri tjedna prije Božića pravljenjem adventskog vijenca s četiri svijeće. Svake nedjelje Došašća palimo po jednu svijeću pa nam na Oceve svijetle sve četiri. U takvom su ozračju svi dani Adventa (Došašća). Nižu se adventski blagdani: Sv. Barbara, Sv. Nikola (Mikulaš), Bezgrešno začće blažene djevice Marije, Sv. Lucija (Luca), Materice, Ocevi. Sve ih obilježavamo u crkvi ali i doma - dobrim i dragim običajima. Zna se kada se i zašto sije žito, kada se očišćena obuća ostavlja u prozore, kada će djeca moliti i to naglas. Vjerojatno nam prva naučena recitacija našeg djetinjstva još i danas odzvanja u uhu: „Faljen Isus gazdarice, čestitam vam Materice...“. A na Oceve - zna se, idemo na Božićni koncert i Izložbu božićnih kolača u Hrvatski dom.

U dane Adventa odlazi se na ranojutarnje mise – zornice, posti se i duhovno priprema za veliki blagdan Isusova rođenja. Svi smo u milosti, dobroti, a iz dana u dan ushićenje raste. Već po tradiciji održavaju se Božićni koncerti često praćeni i izložbama božićnih kolača. U izradi Božićnjaka, koji simbolizira radost i bogatstvo, sigurnost i preživljavanje, najbolje se vidi nadahnuće, maštovitost i umješnost naših vrijednih kućanica.

Svečani Božićni koncert i Izložba božićnih kolača u našem Domu uvijek se održavaju na Oceve što sa sobom donosi simboliku zajedništva obitelji i radosti. Žene postavljaju i ukrašavaju svoj izložbeni prostor: na bijelom, uštirkanom stolnjaku centralno mjesto daju „božićnjaku“ oko kojega su s jedne strane svijeće, mlado žito, čoban, pulin i ovčice, okićena kriskindla, mali Betlem, poneka figurica anđela, a s druge tanjur s jabukama, orasima i češnjakom, med, medljana rakija i boca vina... Djeca pripomažu, a muškarci - glave obitelji, očevi - ponosno ih promatraju ispunjeni divljenjem i odobravanjem.

Izložbu, 15. po redu, organizirale su Marija Firanj i Lidija Firanj. Izloženo je 18 božićnih kolača koji su djelo ne samo vještih ruku nego i volje, želje i kreativnosti kako odraslih tako i djece. Izložbu je otvorila Lidija Firanj koja je prigodnim govorom pozdravila prisutne a potom uručila zahvalnice izlagačima: Janji Pekanović, Mariji Čuvardić, Ani Čuvardić, Nikoli Čuvardić, Milošu Čuvardić, Mateju Čuvardić, Sofiji Vuković, Rozi Vuković, Mariji Firanj, Klari Šolaja Karas, Radoslavu Šolaja Karas, Marku Šolaja Karas, Udruženju Nijemaca „Gerhard“ (Melaniji Grublješić), HBKUD-u „Lemeš“ Svetozar Miletić (Jelisaveti Galić, Gizi Ivanković, Doci Đurković, Kristini Tošaki) i Lidiji Firanj.

Osim kolača, na izložbi su ponuđeni i radovi s božićnim motivima, djela naših kreativki Marije Čuvardić i Marije Firanj, i to oslikane staklenke, ukrasi za jelku, Betlemi i druge lijepe stvarčice prigodne za darivanje.

SVIM NA ZEMLJI MIR, VESELJE

VEĆ SE BLIŽI VRIJEME BLAGO,
VEĆ SE BLIŽI ONAJ ČAS
KAD ĆE IZIĆ SUNCE DRAGO
SVANUT SVEMU SVIJETU SPAS.
KRAJ NEK BUDE SVAKOJ ZLOĆI
SIN ĆE BOŽJI K NAMA DOĆI

Ovom radosnom porukom započeo je 12. po redu Božićni koncert.

Predsjednik HKUD-a „Vladimir Nazor“ Mata Matarić pozdravio je sve prisutne i poželio sretan Božić i nadolazeće blagdane. Program je osmislila nama draga vjeroučiteljica Rozmari Mik čije su prikladne tekstove čitali voditelji Bojana Jozić i Darko Lovrić.

Upoznavši nas sa značenjem i poviješću Adventa voditelji su najavili domačine - članove pjevačke sekcije HKUD-a „Vladimir Nazor“ - koji su otpjevali, pod ravnanjem prof. Marine Kovač - dvije adventske pjesme: „Padaj s neba, roso sveta, padaj s rajске visine“ i „Visom leteć ptice male, našem domu zapjevale: ‘Srca gore, evo zore!’“

Božićnu pjesmu - prizivnicu, gregorijanski koral: „Pristupite vjerni u radosnom slavlju, dođite, dođite u Betlehem“ napisao je John Francis Wade 1743. godine „Adesete fideles“ a na violini ju je izvela Nikolina Malenić.

Kada je netko čistog obraza, mi kažemo da je pošten, čestit. Biti čestit nije lako u tako okrutnom svijetu. Čestit čovjek zato često pati. Ali, on se nada da će i njemu granuti sunce i nestati tama. Rođenjem Bogočovjeka, sviće sunce, život nalazi smisao. Zato, čestit svijete, veselo zapjevaj malenomu kralju. Nek je slava Bogu višnjemu, a mir ljudima po njemu. Kada puk vjernički pjeva, pjesma je nježna. Mali Isus je tako blizak čovjeku čestitomu da mu se tepa kao vlastitom djetetu. Pjesme „Čestit svijetu“ i Prigorsku uspavanku „Oj djetesce moje drago“ otpjevao je Trio Presvetog Trojstva.

Dvije božićne pjesme na njemačkom jeziku, vrlo osjećajno i izuzetno uspješno, na ponos vaspitačice Klare Vlajankov, a na naše veliko zadovoljstvo, recitirale su dvije članice Udruge Nijemaca „Gerhard“.

Kako je čudesno rađanje čovjeka. Raduje se cijela obitelj i prijatelji. A kako je tek velika radost rađanja Bogočovjeka! Raduje se cijeli svijet i svemir! Raduj se cijeli svijete, rodio se Isus mali. Dvije pjesme na mađarskom jeziku otpjevala je obitelj Juhasz.

Putujemo kroz život pun iznenađenja, izazova, nevolja. No, možemo li proživjeti više strahota od onih koje je proživjela Sveta Obitelj? Štalica uska, nestašica velika! Pa ipak, mi punim srcem osjećamo radost Isusovog rođenja! Bitno je da kroz život hodimo u veselju, gledajući djetesce i svim srcem slavimo Boga. „Gloria in excelsis deo“ („Slava Bogu na visini“) Antonia Vivaldija, izveo je mješoviti zbor pod ravnanjem Gabora Drobine.

Svećenik Josef Mohr napisao je 1816. g. tekst pjesme „Tiha noć“, a skladatelj Franz Xaver Gruber uglazbio ju je 1818. g. To je najpopularnija božićna pjesma koja se našla i na UNESCO-ovom popis austrijske nematerijalne baštine. Pjesma se izvodi na 300 jezika i dijalekata. Pjesmu je izveo mješoviti zbor pod ravnanjem Gabora Drobine.

TIHA NOĆ, SVETA NOĆ!
PONOĆ JE, SPAVA SVE,
SAMO MARIJA S JOSIPOM BDI,
DIVNO DJETEŠCE PRED NJIMA SPI,
RAJSKI RESI GA MIR,
RAJSKI RESI GA MIR!

Koral za orgulje: „Stojim pred svetim jaslama“ Johana Sebastijana Baha čuli smo u izvedbi Gabora Drobine. Danas pruži ruku svima. Božić sve oluje u osmijeh pretvara da u svima Božić zapjeva, jer Marija dijete rodi da nas voli i kroz život vodi. Njegova ljubav od svega je veća, Božić je vrijeme kad nas na to podsjeća. Sretan Božić dobrim ljudima koji nose radost i veselje u grudima – poželjela nam je obitelj Antunić s „Božićnom pjesmom“ i „Božićnom harmonijom“.

Sad pjevamo, na tihu Badnju večer, kad skupimo se svi, mali i veliki, a u srcu neka blagost i toplina! Dobri ljudi, ko nekom tajnom niti vezani smo svi kad Božić dolazi! Neka noćas ljudi budu sretni svi, kraljevi i prosjaci, zdravi i bolesni, crni i bijeli. To su pjesmama „Sad pjevamo“ i „Božić dolazi“ poželjele svima sestre Kaić i Ana Parčetić a na gitari ih je pratio Miloš Momčilović.

Anđeli se skupili, zvonima svijetu navjestili: rodio se Isus, maleni u štali, raduje se nebo, zemlja cijela slavi. Slavimo i mi s anđeoskim zvonima! Pjesme „Kling, zvoni kling“ i „Zvončići“ pjevali su Ivana i Marko Lovrić uz anđelčice na sceni, koji su nas tijekom izvedbe svojim zvončićima svesrdno pozdravljali!

Na kraju - svi sudionici Božićnog koncerta stali su na pozornicu Hrvatskog doma, uglas zapjevali, a s njima i svi mi prisutni:

RADUJTE SE NARODI KAD ČUJETE GLAS
DA SE ISUS PORODI U BLAŽENI ČAS...

Bogatstvo jedne zajednice je u ljudima, ljudi je na ovom Božićnom koncertu bilo puno, puno sretnih, sretnih u svom zajedništvu!

Klara Šolaja Karas

BOŽIĆNA GRANA U DOMU

U pripravi Božića puno je radosnih poslova koje treba uraditi. Ipak, u svakoj obitelji ili zajednici najradosniji smo kada dođe na red kićenje grane odnosno božićnog drvca, jelke, bora... "kriskindle". Jer, grana je najljepši božićni ukras!

Zato smo 19. prosinca, dan uoči Božićnog koncerta, u Hrvatskom domu organizirali Radionicu za izradu Božićnih ukrasa. Bojana Jozić, Marija Firanj i Lidija Firanj postavile su visoku jelku i svi smo znali što treba uraditi da ona ne bi izgledala tako prazno i tužno. Petnaestak djevojčica i dječaka uz pratnju i nazočnost starijih, puni ideja i kreativnosti, prionuli su na posao. Zveckale su škare, šuškao ukrasni papir, odmotavale se vrpce i končići različitih boja i širina, svjetlucule tkanine, prskali sprejevi svih boja. Veseli žamor ispunio je salu. Radost i osmijeh na licima! Jedni drugima su svesrdno pomagali jer je trebalo zalijepiti, vezati mašnu, staviti konac da bi se ukras mogao okačiti na granu - a pod prstićima sve „bježi“!

Rezultat ovakvog predanog rada bio je zadivljujući: vrijeme je prolazilo a na stolovima je ponestajalo mjesta za anđeliće, bombone, zvjezdice, mašnice, pahulje... To je bio znak da treba početi kititi granu.

Odraslima su zasuzile oči od radosti gledajući malene kako se svojski trude, kako s pažnjom stavljaju svaki svoj ukras, pa onda se još i odmaknu, da malo izdaljega

pogledaju i dive se učinku. Naša djeca - naš najveći i najdraži ukras! Šetali su oko jelke, dodavali ukrase, pridržavali grane, a okice su im se samo caklile! Vodilo se tu računa o boji, raznolikosti, vrsti, veličini, težini ukrasa. Zналаčki i s puno umijeća! Od ukrasa otežale grane, raširile se pa je odjednom božićna jelka izgledala nekako veća. Sjaji i blješti! Svi su sretni i zadovoljni urađenim poslom. Oči su uprte u okićenu granu, a onda se pogled diže... A VRH!?! Na vrhu - prekrasna, velika, srebrna i sjajna zvijezda! Kad je zvijezda postavljena - kao točka na i, U trenu je zavládala neka svečana tišina. Čarolija prava BOŽIĆNA ČAROLIJA!

Eto, tako je naša zajednica - mala ali fina i dobra - ukasila Božić u našem Domu. Radionica je uspjela, naučili smo praviti Božićne ukrase, prenijeli znanje na mlađe. Ima još tema za buduće radionice: šaranje jaja raznim tehnikama, pravljenje adventskoga vijenca, obnoviti znanje u pravljenju figurica na božićnom kolaču (pa ni sva se matematika ne nauči u prvom razredu!). Naša je sveta obveza i zadaća svoje znanje prenijeti djeci... i uvijek će netko nov biti u prvom razredu! To je proces koji traje!

Na izlasku smo se još jednom osvrnuli i pogledali okićenu božićnu granu kao da joj želimo reći: budi tu, dočekaj nas, sutra ćemo doći na Božićni koncert.

Klara Šolaja Karas

OBNOVIMO STARE ŠKRINJE

Iako na očuvanju tradicije i običaja Hrvata Bunjevaca na ovim prostorima doprinose svi članovi našega Drštva, perjanicu nosi folklorna sekcija. Bunjevačke igre u izvedbi naših folklorša pobrale su, osobito u inozemstvu, mnoga priznanja a nošnje su plijenile mnoge poglede te se nerijetko događalo da se na gostovanjima mnogi fotografiraju s našim plesačima upravo zbog nošnji.

Osim folklorša nošnje često koriste i pjevači, tamburaši ali i članovi dramske sekcije. Iz svega navedenog jasno je da su nošnje vrlo često u uporabi i da se zbog toga kao i čestog pakiranja - oštećuju. Svaki se oštećeni dio odmah popravlja no neke stvari nije moguće popraviti naprosto zbog starosti tkanine.

Ovaj problem prati Društvo već dugi niz godina.

Uprava je u skladu sa skromnim mogućnostima odobravalala nabavku pojedinih dijelova nošnji ali za temeljniju obnovu garderobe nije bilo sredstava. Znajući za ovakvo stanje, nastup folklorša na Godišnjem koncertu, na kojemu je bilo nekoliko novih nošnji kao i najava da ih se priprema još, oduševio je mnoge poklonike našega folklor.

Uz sašivene četiri u pripremi je još pet kompletnih nošnji. Svaki komplet čine: suknja, pregača, prusluk i komot.

Osim ovih kompleta kupljen je i materijal za još tri komota koji će se kombinirati s postojećim dijelovima nošnje. Tako da ćemo garderobu „ponoviti“ za 8 potpuno novih i 4 koje će se kombinirati sa starim dijelovima

nošnji. Tomu trebamo pribrojiti i nošnju koju je donirala gđa Emilija Dorotić tako da ih je sada ukupno 13. Kupljeno je takođe i pet novih pari muških čizama.

U proteklih 40 godina postojanja Društva ovo je najveća investicija za nabavku bunjevačkih nošnji. Sredstva koja su uložena u ovu, za naše Društvo, značajnu investiciju dobivena su iz projekta koji je radila Marija Matarić a koji je nosio naziv „Obnovimo stare škrinje za budućnost“. Sredstva su dobivena i iz natječaja koji je raspisao Državni ured za Hrvate izvan RH putem Veleposlanstva RH u Beogradu.

Želja Uprave je bila da se dobivena sredstva iskoriste za kupovinu barem jedne originalne bunjevačke nošnje izrađene od lionske svile. Budući da je veoma teško naći originalnu nošnju u dobrom stanju, a osim toga vrlo su skupe, odlučeno je da se investira u kupovinu više komada koje će biti replike originala, u smislu da se šiju po starim modelima. Kupljen je materijal koji je izgledom najbliži originalu te su angažirane dvije krojačke radionice kako bi izrada bila što kvalitetnija.

Ovakva odluka se pokazala kao dobar potez jer se većim brojem novih nošnji poboljšava cjelokupni scenski dojam i dobiva se na kvaliteti nastupa. Namjera kupovine originala se za sada samo odgađa a nove nošnje šivene po uzoru na stare najbolje će se iskoristiti ako ih što čeće koristimo prikazujući ih na nastupima što neće biti teško jer pozivi za gostovanja već pristižu.

Vesna Čuvarđić

SVE SE MOŽE POSTIĆI

Antonio Gromilović je rođen 21. 3. 1994. godine. Završio je Srednju tehničku školu i stekao zvanje mašinskog tehničara za kompjutersko konstruiranje. Radi na obiteljskom imanju svojih roditelja. Član je Folklorne sekcije od 2005. godine. Počeo je u dječjoj skupini pa kako sam kaže, gurao se među starije, da bi is am postao "stariji" spram novih mladih. Koreografi su mi bili Kristina Pekanović zatim Magdalena Nikačev a sada Šima Beretić. Sada igramo bunjevačke igre, bačke i banatske igre, igre iz Posavine, njemačke igre, a

planiram postaviti i igre iz Vranja.

"Pročelnik sekcije Bojan Jozić pitao me je želim li ići na seminar. Pristao sam i nisam se pokajao. Prezadovoljan sam sa seminarom i s onim što smo naučili."

Zimska škola folklorne Hrvatske matice iseljenika održava se u Koprivnici. Organizatorica je Srebrenka Šeravić prof. a voditelj Andrija Ivančan prof. Ovu sada već folklornu instituciju pokrenuo je dr. Ivan Ivančan još 1963. godine, a danas ju vodi njegov nasljednik Andrija Ivančan.

Ova škola poučava plesove dijeleći ih u četiri zone: alpsku, dinarsku, jadransku i panonsku. Ove smo godine učivali plesove panonskog područja. Podijeljeni u tri skupine, tijekom deset dana smo plesali ali se upoznavali i s teorijom i upoznavali plesove, pjesme, narodne nošnje i glazbala hrvatskog panonskog područja – od Baranje preko Slavonije, Moslavine i Posavine sve do Turopolja i Zagreba, kao i plesove i tradiciju Hrvata

u Mađarskoj, Vojvodini i BiH." objašnjava Antonio.

Zimska škola folklorne ove je godine okupila rekordnih 130 polaznika iz Australije, SAD-a, Švicarske, Njemačke, Mađarske, Rumunjske, Vojvodine, Bosne i Hercegovine te cijele Hrvatske.

Antonio kaže da je prezadovoljan jer je naučio puno novih koraka, sve zabilježio tako da može prenijeti svojim kolegama ako budu htjeli učiti. Svojim igračima poručuje: "Spremite se sve se može postići uz puno truda i dobre volje. Na ovom sam seminaru vidio da se sve može postići, imali smo probu 3-4 puta i na njoj smo sklapali koreografije i sve smo uvježbali za završni koncert."

Antonio planira postaviti neke igre koje može iskombinirati s nošnjom koju imamo. Volio bi se upoznati s plesovima i ostale tri zone i dobiti certifikat koreografa. Nadamo se da će mu to uspeti jer su to i želje uprave Društva - da ima školovanog koreografa.

Alojzije Firanj

Teška srca moram napisati tužnu vijest da je koreografu folklorne sekcije Šimi Beretiću, poslije duge borbe (bio je 80 dana u bolnici), amputirana noga.

Šima je dobro poznat svim Nazorovim članovima i simpatizerima od uprave društva do vjerne publike koja prati naše programe. Posebno ga znaju mladi igrači jer je on bio njihov omiljeni koreograf. Tražio je rad, tražio je rezultate ali je bio i pedagog i drug koga su slušali i poštovali. Pripremao je plesače za smotre i nastupe a njegov je rad itekako bio vidljiv i prepoznatljiv. U našem je Društvu počeo s radom daleke 1972. godine i to kao plesač. Po osnivanju obitelji napravio je pauzu od nekih 5-6 godina da bi nastavio s radom sve do današnjih dana a posljednjih je osam godina radio kao koreograf.

Postavio je Šima nove koreografije igara ali za njega je bio poseban izazov postavljanje izvornih običaja od kojih je za scenu pripremio: Prelo, Bunjevačke svatove, Polivače.

Ove su koreografije bile vrlo uspješne i dobro su ocijenjene na smotrama.

Šima ima želju koju želi ostvariti, a to je postaviti običaj Sastali se Bunjevci i Šokci kao i Dolazak po mladu i opraštanje mladinih druga i rodbine od majke - običaj koji je još dobro sačuvan u Monoštoru. Na tome intenzivno radi i nada se da će ga uspješno prirediti za ovogodišnju smoru jer za to je stvorio sve potrebne uvjete.

„Ja volim Hrvatski dom, hiljadu puta sam rekao igračima 'Nismo mi taj Dom stvorili, njega su stvorili naši očevi i dide zato ga moramo poštivati i čuvati'". Ova Šimina misao poruka je i svima nama da čuvamo Dom kao svoju baštinu.

Alojzije Firanj

ZAVRŠEN VI. MSADD U HKUD-U „VLADIMIR NAZOR“ SOMBOR

S iščekivanjem smo čekali 11. 12. 2015. i održavanje VI. MSADD-a koji se trebao održati još 23. i 24. 10. 2015. ali se zbog raznih nepredviđenih okolnosti (bolesti pojedinih glumaca, i odlazak na rad u inozemstvo) nije mogao održati.

Da bi se smotra mogla zvati međunarodnom morali smo imati sudionike iz inozemstva te smo pozvali amatersko kazalište iz Belišća. Ono se predstavilo monodramom „Đuka Begović“ prema tekstu Ivana Kozarca a glavni glumac Ivica Koprivnjak koji je ujedno i redatelj.

Naše se Društvo predstavilo novom predstavom „UJEŽ“ autora Branislava Nušića u režiji Ljiljane Tomić Markovinović. U predstavi je sudjelovalo 12 glumaca a pojedini članovi su igrali i po dvije ili tri uloge. Naši glumci su: Jolika Raič, Zvonimir Lukač, Sofija Vuković, Antun Kovač, Suzana Ivanković, Maja Leskur, Marija Radoš, Larisa Bogdanov, Milana Rajšić, Miloš Štrangarić, Ivan Vuković i Tatjana Bošnjak.

Gostima je dana prednost te su svojom monodramom otvorila VI. Međunarodnu smotru amaterskih dramskih društava. Radnja monodrame odigrava se u malo

slavonskom mjestu u kojemu težački život seljaka i alkohol, koji takav život prati, dovode do tragedije jedne imućne obitelji. To je teška i opora priča mladića koji propada zbog pića i obijesnog ponašanja. Nesvjesno, polazi istim putem u životu poput oca mu koji je također bio pijanica i raspikuća. Monodrama je pisana u prošlom stoljeću, ali je njezina tematika aktualna i danas.

Po završetku monodrame nastupalo je naše amatersko društvo sa predstavom „UJEŽ“. I ova komedija je poput spomenute monodrame također pisana u prošlom stoljeću no i danas vrlo aktualna. Komedija prikazuje članice udruge koje „vode brigu o svemu i svačemu i raduju se propadanju pojedinih obitelji“ istovremeno ne primjećujući kako im se vlastita kuća rasipa.

Obje predstave je publika odlično prihvatila i nagradila dugim pljeskom.

Po završetku programa, komentari publike su bili vrlo pohvalni i što se tiče samih predstava i što se tiče glumaca.

Nadamo se da će u 2016. godini biti više sudionika na VII. MSADD-u koji bi se trebao održati 21. i 22. 10. 2016. godine.

Zvonimir Lukač

HKUD »VLADIMIR NAZOR« U NOVOJ GRADIŠKI

Povodom proslave dana Nove Gradiške, hrvatska pjevačka skupina »Slavča« iz istoimenog mjesta, održala je 10. susret pjevačkih skupina »Na te mislim« u subotu 28. studenog 2015. godine u 19 sati u Domu kulture u Novoj Gradiški.

Pred tristotinjak gledatelja domaćin susreta, pjevačka skupina »Slavča«, otvorio je ovaj jednoipolsatni koncert pjesmom »Na te mislim«. U nastavku je programa nastupio ženski vokalni sastav »Ad Astra« iz Slavenskog Broda i to s četiri pjesme koliko su pjevale i ostale skupine. Nastupili su pjevačka skupina »Tkanica« iz Nove Gradiške a plesno - vokalna skupina KUD-a »Mičevac« iz Velike Gorice nastupila je tri puta i to dva put s plesovima »Drage uspomene« i »Oberštajer« a jednom s pjesmama. Nastupila je i klapa »Škoji« s otoka Pašmana te pjevačka

skupina u pratnji mladih tamburaša HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Na kraju koncerta svi su sudionici zajedno zapjevali pjesmu »Ne diraj moju ljubav«.

Ovo je treći nastup HKUD-a »Vladimir Nazor« u Novoj Gradiški u posljednjih pet godina što je dobar znak za ovu pjevačku skupinu i koji ujedno pokazuje da je ova skupina uznapredovala. Prema mišljenju organizatora koncerta ovogodišnji je nastup bio do sada najkvalitetniji.

Bilo je lijepo prisustvovati jednoj od rijetkih večeri u kojoj je naglasak bio manje na folklornim plesovima a više na glazbi.

Koncertu su prisustvovali zvaničnici iz Nove Gradiške i Rešetara i drugi gosti.

Nakon uspješno završenog koncerta sudionici i gosti su se družili uz pjesmu, igru i malu okrepu.

Antun Kovač

HKUD "VLADIMIR NAZOR"

NA PROSLAVI BLAGDANA SVETE BARBARE U VRDNIKU

Blagdan Svete Barbare, zaštitnice rudara i dobre smrti, zaštitnice od groma i vatre, jedne od 14 svetaca pomoćnika u nevolji, obilježen je 4. prosinca u organizaciji HKUD-a "Sveta Barbara" iz Vrdnika. Svečanost je počela misnim slavljem u kapeli posvećenoj Svetoj Barbari. Svetu misu je predvodio vlč. Dragan Muharem, župnik u Maloj Bosni zajedno sa župnikom

župe Irig vlč. Blažom Zmajici i vlč. Ivicom Čatić župnikom iz Rume.

Po završetku svete mise, proslava se nastavila u hotelu "Termal" u Vrdniku. Na samom početku manifestacije gostima se obratio predsjednik hrvatskog društva g. Ivan Karačić, koji je u svojem pozdravnom izlaganju ukazao na nastojanja u očuvanju tradicija postojanja Hrvata u Srijemu,

kao i trajno njegovanje suživota s ostalim narodima. Također je predstavio projekt kojemu je cilj postavljanje dječje opere a u koji će biti uključeno 60 do 70 talentiranih Hrvata iz cijele regije. Prisutne su pozdravili i direktor hotela "Termal" g. Zoran Bošnjak, pokrajinski tajnik g. Miroslav Vasin i predstavnik Konzulata Republike Hrvatske u Subotici g. Hrvoje Ambreuš. HKUD "Vladimir Nazor" su predstavljali g. Zvonimir Lukač i gđa. Maja Ćurić.

U izuzetno kvalitetnom programu sudjelovali su tamburaški orkestar iz Golubinaca, Srpsko pjevačko društvo "Javor Vukovar" iz Vukovara, a manifestaciju je uveličao i skladatelj i dirigent Tamburaškog orkestra RTV-a Novi Sad i profesor kompozicije na Muzičkoj akademiji g. Zoran Mulić.

Poruka koju smo dobili od domaćina - da treba čuvati tradiciju i kulturu, al i ostaviti prošlost i krenuti ka budućnosti - u skladu je ulogom Svete Barbare u kršćanstvu koja je pokazala da je u sebi imala nešto veliko, a to je vjera zbog koje je dala svoj život.

Maja Ćurić

STARE FOTOGRAFIJE – NEISCRPNO BLAGO

SVJETLA STARIH FOTOGRAFIJA

U petak, 27. studenog, u Hrvatskom domu u Somboru, predstavljena je knjige Svjetla starih fotografija. O knjizi su govorili urednik Mirko Kopunović i autori Ivan Andrašić iz Sonte, Lucija Tošaki iz Lemeša i Zlata Vasiljević iz Sombora. Knjiga Svjetla starih fotografija sastavljena je od 64 priče 16 autora koje su objavljivane u „Hrvatskoj riječi“.

Na početku večeri predsjednik Društva Mata Matarić pozdravio je goste i poželio

im uspjeh u radu te naglasio: „Umjetnici su pokretači svih kulturnih događaja u društvima kao što su naša, mi ćemo biti zahvalna publika i aplauzom ćemo vam se odužiti“.

Rubrike sa starim fotografijama nisu ništa novo u novinarstvu. U „Hrvatskoj reči“ rubrika je nastala na inicijativu Dražena Prčića a danas je to stalna rubrika koja ima kontinuitet od osam - devet godina i za sve to vrijeme je ista - uvijek se nađe neka fotografija i ispriča svoju priču. Neke fotografija su stare

i preko sedamdeset godina a svjedočanstvo su našeg postojanja na ovim područjima.

Knjiga se sastoji iz tri dijela:

- Stopljeni u vojvodanski krajolik (o licima i osobama)

- Bez njih se nije moglo (zanatlije, vodari, dobošari...)

- Tko to da zaboravi? (običaji, važni spomenici kulture...)

U svojem izlaganju urednik Kopunović je uputio poziv svima za sudjelovanje u projektu i to na način da prilože neku fotografiju ili da sami napišu priču o njoj. „Kada pogledate knjigu vidjet ćete da je to stvarno svjedočanstvo o životu Hrvata na ovim prostorima.“ napomenuo je.

„Knjiga je nastala zahvaljujući svima onima koji su sačuvali stare fotografije i bili spremni da te svoje priče podijele s nama.“ - naglasila je Zlata Vasiljević autorica priča. Neke od priča koje je ona napisala su: Sveto Trojstvo u Somboru, Dobošar, Fijaker i svatovi i dr.

Sonta je prava riznica starih fotografija a u ovoj knjizi ih ima čak 16. „U početku sam tražio fotografije“, kaže Ivan Andrašić, „a danas mi ih ljudi sami donose. Meni je najvažnije da kada vidim sliku u njoj osjetim priču, važnije mi je to nego koliko je fotografija stara.“

„Fotografiranje je nekada bilo pravi ritual - fotograf je dolazio vlakom iz Stapara i to je bio događaj a za slikanje se pripremalo cijeli dan a ne kao danas kada je moguće fotografirati se u svakom trenutku. Da bi

se pribavili svi podaci koji su vezani za fotografiju treba dosta posla jer sve što se navodi mora biti točno.“ Poslednji apatinski šoperi (brodotesari), Risari i mnoge druge priče napisao je Ivan.

„Predivno je kada pišete o nečemu što je davno prošlo i što se vratiti neće posebice kada nađete nekoga tko se nalazi na fotografiji i tko je i sam bio sudionik toga događaja. Nestaju kuće a sa njima i fotografije zato je lijepo to sačuvati od zaborava makar i u knjizi.“ rekla je Lucija Tošaki. Ona piše o svom Lemešu i Lemešanima a njezina priča je: Lemeška kapelica Gospe od Milosrđa.

„Ova knjiga je dragocjeni doprinos lokalnoj povijesti.“ rekao je somborski publicist Milan Stepanović. „Kao nekada arheološki nalazi toliko su značajne stare fotografije za razumijevanje svakodnevnog života i vremena u kojem su nastale. Ova knjiga se uklapa i doprinosi razvoju lokalne historiografije.“

Književnik David Kecman smatra da će ova knjiga ispuniti mnoge praznine u našim sećanjima. „Slušao sam mnoge ljude koji su ostali bez svojih kuća, svojih sela i najviše im je žao fotografija jer su tako ostali bez svojih sećanja.“

U programu su sudjelovali tamburaši i pjevači Društva koji su svojim umijećem uveseljavali publiku tijekom večeri.

priređio: Alojzije Firanj

HKUD »VLADIMIR NAZOR« U NOVOJ GRADIŠKI

Počinja nova radna godina za koju su naši pročelnici planirali rad naših sekcija. Baziraju se na manifestacije koje organiziramo dulji niz godina kao i na tribine i susrete, sportske aktivnosti i organizirana putovanja radi sticanja novih znanja i afirmaciju našeg društva.

Najbrojnija sekcija koja je i barjaktar prenošenja kulturne baštine - folklorna - planira postavljanje novih koreografija, brojne nastupe na smotrama narodnog stvaralaštva u zemlji ali i u inozemstvu kao i nastupe na našim manifestacijama i gradskim priredbama. Aktivirat će se odjel za izučavanje folklor. Nedostatak prateće glazbe je i

stalni problem ali nada postoji u formiranju tamburaškog orkestra. Osnovana tamburaška sekcija planira osposobljavanje nekoliko tamburaša za praćenje proba i nastupa folklor i pjevača. Pjevačka sekcija planira nastupe zbora na smotrama samostalno i rad s ostalim sekcijama u vidu nastupa na našim manifestacijama. Organizirte će se godišnji koncert kao i sudjelovanje na priredbama po pozivu iz prijateljskih udruga u zemlji i okolnim državama.

Dramska sekcija planira novu predstavu za Međunarodni susret amaterskih dramskih društava koji će se održati u našem Društvu 21. i 22. listopada ove godine. S predstavom

„Ujež“ namjeravaju gostovati u Subotici, Baču, Lemešu u Republici Hrvatskoj i drugdje kamo budu bili pozvani.

Literarna sekcija će tradicionalno sudjelovati na 13. Liri naivi, kao i na mnoštvu književnih tribina i promocijama knjiga. Likovna sekcija planira i u 2016. g. održati Likovnu koloniju i to 21. svibnja u prostorijama Doma. Sudjelovat će dvadesetak slikara iz Vojvodine i RH. Uz održavanje naših manifestacija bit će organizirana izložba slika s kolonije.

Klub ljubitelja biljaka planira organizirati uskrсну izložbu 19. 3. 2016. godine. Planiraju objaviti i kataloga „Bunjevačkih i Šokačkih nošnji“, u kojemu će biti prikazane nošnje, džege, i marame a posjetit će i sajmove cvijeća u Osijeku i Novom Sadu. Sudjelovat će na izložbama po pozivu sličnih udruga.

Novo aktivirana slamarska sekcija planira sudjelovanje na Koloniji naive u tehnici slame koja se održava u srpnju u Tavankutu. Izučavat će izradu slika od slame pod vodstvom stručnog voditelja. Od njih očekujemo i

pomoć pri planiranju scenografije na našim manifestacijama i gostovanje na različitim izložbama na kojima se mogu izlagati radovi od slame.

Veoma atraktivna sekcija koja nas predstavlja u Srbiji i inozemstvu je svakako sportska. U siječnju i veljači planira održati 25. po redu memorijalni šahovski turnir „Mr. Franja Matarić“ na koji je prijavljeno tridesetak majstora ovih crno-bijelih ploča. Odlazak na 19. Maraton lađa na Neretvi je kruna rada sekcije a interes i šanse za dobar rezultat su povećane poslije porinuća vlastite neretvanske lađe. Sudjelovanje na regati na Savi u Sisku, kao i na veslanju od Vukovara do Iloka je takođe planirano kao veliki izazovi za „Salašare somborske“. Turniri u stonom tenisu su tradicionalni i svakako će se održati kao i šahovski turnir pred Božić. Na kraju svih ovih napornih aktivnosti planiraju druženje na sportskoj večeri.

Plan redakcije „Miroљub“ je standardan no ipak ima i jednu novinu - izdavanje knjige „Nenadić nekad i sad“. Ovaj će projekat će biti završen do kraja ove godine tj. za 80. rođendan HKUD-a „Vladimir Nazor“.

To su ukratko planovi rada u ovoj godini a mogućnosti za realizaciju su velike i zbog ozbiljnosti članova. Treba se sjetiti da smo najveći izazov - javno snimanje „Mostovi kultura“ - odradili s profesionalnim odnosom prema zadatku. Tako da ćemo i ove planove ispuniti uz svesrdnu pomoć svih članova a posebno aktivnih članova sekcija. Na realizaciju plana utjecat će financijska potpora iz republičkog ministarstva kulture, nadležnih pokrajinskih sekretarijata, HNV-a i Zavoda za kulturu Vojvođanskih Hrvata kao i grada Sombora.

Sve ove institucije su najavile smanjenje raspoloživih proračuna i do 50% pa ćemo i mi planirati smanjeni priliv sredstava. Novac se može dobiti na natječajima i takva su sredstva isključivo namjenski i ne mogu se koristiti za druge projekte. Uzdamo se i u naplatu članarina i prihode od zakupa prostorija uz maksimalnu štednju na svim poljima. Očekujemo i dalje potporu iz matične nam domovine, koja veoma cijeni naš rad na očuvanju hrvatske kulturne baštine u ovim krajevima.

*Predsjednik
ing. Mata Matarić*

BOŽIĆNI PROGRAM U LEMEŠU

U SUSRET BOŽIĆU

I ove je godine za Materice HBKUD „Lemeš“ pripremio literarno-glazbeni i folklorni program „Ususret Božiću“ koji je održan u subotu, 13. prosinca, na blagdan Svete Lucije. U programu su sudjelovali Kristina Kemenj, zbor „Mali Nemeši“ pod vodstvom Melinde Batalo Balazs, HPKUD „S.S. Kranjčević“ iz Berega i GKUD „Sombor“. Domaćini su

nastupili s koreografijama Tamare Bakić a lokalni MME „Nemeth Laszlo“ koreografijom Jozsefa Baloa.

U sklopu programa organizirana je izložba molitvenika iz zbirke Željka Zelića kao i izložba božićnjaka. Dodijeljene su zahvalnice vrijednim kućanicama i djeci koja su pokazala umijeće izrade ukrasnih figurica: Katici, Gizi, Lidiji, Ivani i Valentini Ivanković, Bojani Relić, Doci Đurković, Dragici Horvat, Jelisaveti Galac, Kristini Tošaki te gošćama iz Sombora Mariji Čuvardić, Mariji i Lidiji Firanj.

Sliku „betlemske“ štale s motivima iz lemeške crkve za ovaj su događaj napravili Nikola Ivanković i Marko Vilić, dok je dekoraciju izložbenog prostora božićnjaka i molitvenika uradio Danijel Kanjo.

Željko Zelić

ŠOKCI I BAŠTINA

ALAJ IGRAT I PIVATI ZNADEM

Zajednička manifestacija šokačkih udruga iz Vojvodine pod nazivom „Šokci i baština“ održana je u subotu 5. prosinca u Beregu, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 18. sati.

Ova manifestacija, organizirana sedmi put zaredom, zajednički je projekt udruga podunavskih Hrvata Šokaca. Domaćin ovogodišnje priredbe bio je HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“. U programu su sudjelovale hrvatske udruge iz Bača, Plavne, Vajske, Sonte, Sombora, Berega, Monoštora te gosti iz Subotice. Na početku programa, nakon izvedbe svečane pjesme „Šokadija“ prisutne je pozdravio i priredbu otvorio pretsjednik HKPD-a „Silvije Strahimir Kranjčević“ Marin Katačić. Domaćine su pozdravili i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša, a potom i predsjednik HNV-a Slaven Bačić. Tijekom programa na pozornici su se predstavile udruge kulture nizom točaka: od folklora i pjesama do

revije oglašlja. Program su vodile Marija Šeremešić i Dejana Jakšić iz UG-a „Urbani Šokci“ iz Sombora. Manifestacija je održana pod pokroviteljstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća i Grada Sombora, uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i medijsko pokroviteljstvo NIU „Hrvatska riječ“.

Generalni konzul RH Velimir Pleša komentirao je: „Ovo je doista pravo bogatstvo i mislim da moramo biti zahvalni svim ovim

ljudima što u ovakvim vremenima u kojima živimo imaju vremena i volje, a najviše ljubavi za očuvanje svoje tradicije, a time i svojeg nacionalnog identiteta na ovim prostorima. U situaciji kad nas je sve manje, jedinstvo je najbitnije. Šokci upravo ovakvim manifestacijama pokazuju da je to jedinstvo

moguće postići. Time se šalje snažna poruka svima koji to zajedništvo također trebaju imati, a to su prije svega hrvatski političari ovdje u Vojvodini, jer bez zajedništva ne mislim da u bilo čemu može biti nekog uspjeha.“

Alojzije Firanj

RADNI SASTANAKŽ PREDSTAVNIKA HRVATSKIH UDRUGA - BEREG

Dana 5. prosinca 2015. godine u Bregu održan je radni sastanak predstavnika hrvatskih kulturnih udruga u Vojvodini.

Govorilo se o strategiji razvoja kulture Hrvata u Srbiji. Uvodničar je bio Zlatko

Načev. Govorilo se i o kalendaru stalnih manifestacija u 2016. godini.

Radni sastanak se nastavio uz prigodan ručak.

U 18 sati počela je zajednička priredba šokačkih udruga pod nazivom „Šokci i baština“.

Pavle Matarić

VEČER IKAVICE U STANIŠIĆU

IKAVICO, NAŠA DIKO

HKD „Vladimir Nazor“ iz Stanišića u subotu je 28. studenog u 19 sati organizirao večer ikavice pod nazivom „Ikavicu Hrvat zbori“ u dvorani MKUD-a „Ady Endre“.

*„Ikavicu Hrvat zbori,
ikavicu Hrvat ljubi
i kada se hrabro bori
i kad izdan bitku gubi.
Ikavico naša diko,
uvik kripi poj svoj lipi,
onog tko je na te sviko“*

Stihovi su to pjesme „Ikavico, naša diko“ Vlatka Pavletića kojima je Ivan Karan pretsjednik HKD-a „Vladimir Nazor“ iz Stanišića otvorio ovogodišnju, šestu po redu, večer ikavice. Ova je manifestacija posvećena očuvanju materinjeg govora hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata. Pjesme, stihove i tekstove na ikavici, pjevali su i kazivali članovi hrvatskih udruga iz Subotice, Podunavlja, Srijemske Mitrovice i Glavice kraj Sinja. Skoro dvosatni program publika je ispratila pljeskom uživajući ne samo u riječi, pjesmi i glazbi već i u duhovitim kazivanjima sudionika programa. A sve to na ikavici, govoru koji je prisutan u sva tri narečja hrvatskog jezika.

„NAJNAŠIJA“, A POTISNUTA

„Ikavica ne poznaje granice, ona čuva nacionalnu svijest, tako da je važan zadatak očuvanje njezine povijesti i vitalnosti. Ikavica

ne živi za sebe, već za narod. Ovaj susret večeras je blagdan koji čuva živu riječ. Zato svatko tko s ljubavlju brine za hrvatsku, bunjevačku i šokačku riječ, za ikavicu, zaslužuje posebnu pohvalu. Ikavica je naša baština, na njoj smo stvarali i gradili, a uz nju živimo i danas. Ona nas moderira i u budućnosti, a istovremeno je vjerni doprinos pokazivanju vrijednosti zajednice Hrvata ovdje u Srbiji. Današnji događaj, uz to, jedan je od onih u Vojvodini koji na jednostavan i iskren način povezuje Hrvate iz svih dijelova Vojvodine. Večeras ikavica objedinjuje sve Hrvate, gdje god da žive i rade, bez obzira na specifičnosti, prijepore ili različitost imena - svi imaju zajedničke korijene, a žive u istoj hrvatskoj grani stabla“. Kazao je generalni Konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša.

„Potiskivanje ikavice iz hrvatskog standarda predstavlja najveći kulturni zločin (lat. grijeh, krivnja) u hrvatskoj nacionalnoj povijesti. Sigurno je da je uzrok tomu vrlo kasna konsolidacija hrvatskog nacionalnog i državnog teritorija i držanje hrvatske kulturne elite u vremenima kada su moćni susjedi sa svih strana posezali za hrvatskim zamljama. Tada su činjeni razni kompromisi i tako je ikavica, kao „najnašija“ bila i previše naša da bismo je zadržali kao književni govor. Upravo je za nevjerovati kako su Dalmacija, Lika, Slavonija pristala prijeći na varijantu govora koji je bio manjinski u odnosu na ikavicu“, kazao je Ivan Karan.

priredio: Alojzije Firanj

Štovani čitatelji,

kako smo u godini borbe protiv malignih bolesti, u iduća 4 broja pista ćemo o malignim oboljenjima a ponajviše o važnosti njihove prevencije i ranog otkrivanja. Stoga ćemo na stranicama Miroljuba ugostiti prim. dr. Tereziju Matarić, prvu školovanu onkologicu u Somboru i članicu našeg Društva.

MALIGNA OBOLJENJA

U SUSRET OŽUJKU MJESECU BORBE PROTIV RAKA

Dr. Marija Mandić, rođ. Matarić

Maligna oboljenja, tumori ili neoplazme spadaju među vodeće medicinske i socijalne probleme svih razvijenih zemalja svijeta. To su oboljenja koja su prate čovječanstvo od najstarijih vremena, a naročito su u fokusu danas kako zbog sve veće učestalosti tako i zbog visoke smrtnosti, kompliciranog i dugotrajnog liječenja ali i posljedica koje ostavljaju - fizičkih, psihičkih, ekonomskih i socijalnih.

Maligna oboljenja napadaju sve ljude bez obzira na rasu, nacionalnu pripadnost, spol, uzrast, zanimanje, socioekonomski status. Ipak, postoje izvjesna pravila, kao na primjer, da više obolijevaju ljudi starije dobi, neke se vrste bolesti češće javljaju kod muškaraca (pluća, prostata), a neke kod žena (dojka, materica, jajnici). Postoje i izvjesne geografske razlike u pojavi malignih oboljenja.

Pravi razlog nastanka raka jos se ne zna, iako se svugdje u svijetu stalno istražuju mogući uzročnici. Zna se da mnogobrojni faktori koji nas okružuju poput zagađene životne i radne sredine, izloženost mnogobrojnim kemikalijama, radioaktivnim materijama, pesticidima kao i loše navike vezane za ishranu, prekomjerna konzumacija alkoholnih pića, pušenje, izloženost zračenjima i dr. mogu doprinijeti razvoju bolesti. Osim utjecaja životne sredine i način života značajnu ulogu igra i naslijeđe. Sve su to takozvani kancerogeni faktori a bolest se zna ispoljiti i 10-ak godina nakon što smo im bili izloženi (nakon tzv. latentnog perioda).

Kada su u pitanju izliječenja od malignih bolesti uspjeh je u izravnoj vezi o ranom

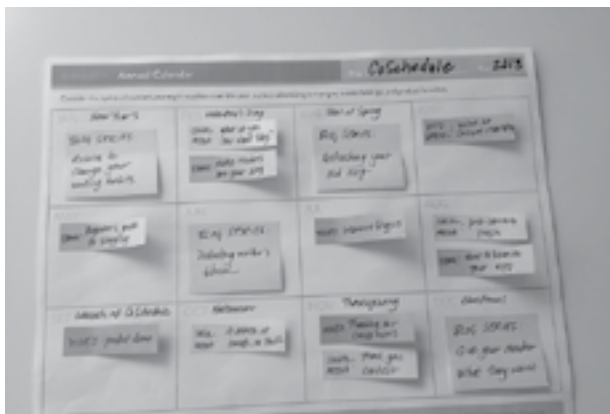
otkriću i uspostavi dijagnoze. Rak treba promatrati kao i bilo koje drugo oboljenje te i ovo može imati različiti tijek bolesti kao i ishod. Potpuno izliječenje raka je često, posebice ako se otkrije na vrijeme. Svaki pojedinac može dosta doprinijeti očuvanju svojeg zdravlja, bilo izbjegavanjem poznatih faktora rizika u svojoj životnoj i radnoj sredini, stjecanjem pravilnih navika, bavljenjem fizičkom aktivnosti ili jednostavno obraćanjem pozornosti na svoje zdravlje i njegove eventualne promjene. Ne smije se dogoditi da strah od moguće bolesti bude razlog za nebrigu o zdravlju. Ako se na bolest posumnja potrebno je javiti se liječniku te pristupiti predloženim mjerama ispitivanja odnosno prihvatiti mjere liječenja, ako se postojanje oboljenja potvrdi.

Zato je stalno potrebno isticati potrebu ranog otkrivanja oboljenja i prihvaćanja svih raspoloživih preventivnih mjera, akcija i brzog i adekvatnog liječenja. Pri tome je ključno obratiti pozornost na najučestalije lokalizacije malignih bolesti kao što su dojke i spolni organa kod žena, te pluća i prostata kod muškaraca. Probavni organi podjednako često obolijevaju kod oba spola. Ova najčešća oboljenja čine 80% ukupnih oboljenja ali se također mogu i najlakše otkriti u ranom stadiju odgovarajućim pretragama. Kada se otkriju u prvim fazama bolesti brzo i uspješno se mogu liječiti danas poznatim i postojećim metodama liječenja i kod nas.

prim. dr. Terezija A. Matarić

PLANIRANJE

Početak godine je ostao iza nas a ispred nas je vrijeme i planovi koje u tom vremenu želimo ostvariti.

Kad očekujemo novu godinu znamo za neke uobičajene događaje koje ona nosi npr. Uskrs, kraj školske godine, početak nove školske godine itd. Za neke druge stvari se nadamo da će se dogoditi. No, da bi se nešto uistinu dogodilo važno je poduzeti odgovarajuće korake. Jedan od tih koraka - u stvari najvažniji korak - jest planiranje.

Iako to zvuči vrlo ozbiljno i možda vas podsjeća na velike i debele rokovnike s

puno obveza u njima - planiranje je u stvari jednostavno. Nije potrebna velika filozofija ni debela bilježnica. Dovoljan je komad papira - jer planirati znači zapisati neku svoju želju na papir i pokraj nje zapisati i što treba poduzeti da bi se ona ostvarila.

Na primjer:

1. Popraviti ocjenu iz povijesti koraci:

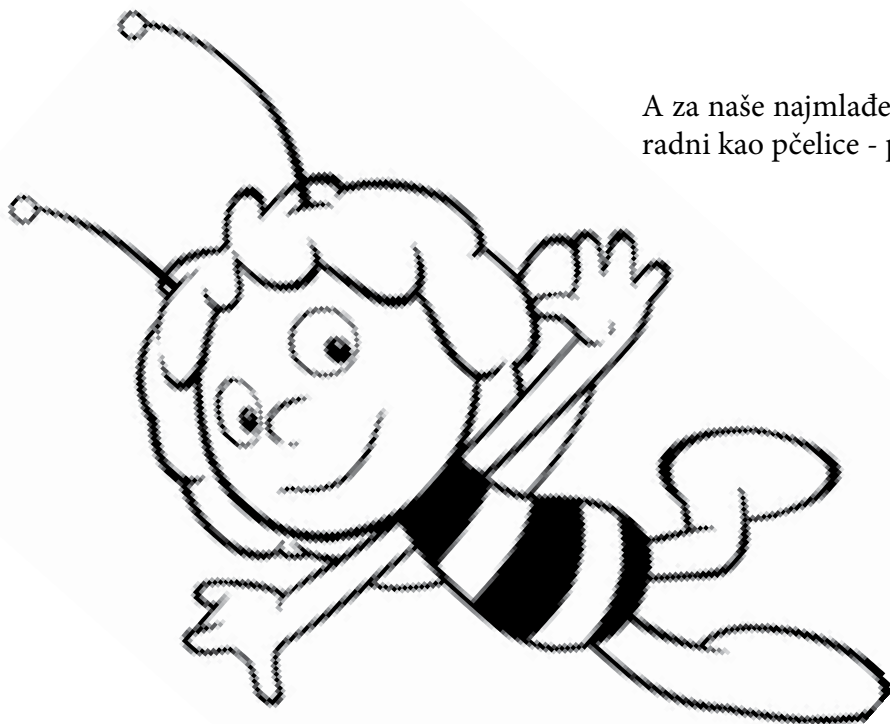
- označiti gradivo za odgovaranje
- podijeliti ga u manje dijelove
- svaki dan pročitati jedan dio i napraviti bilješke
- ponoviti sve lekcije za odgovaranje
- javiti se i odgovarati

Ovakvi popisi su važni i da nam 1. daju bolji pregled onoga što treba napraviti, 2. da nas podsjetu što trebamo napraviti ali i 3. da nam pruže osjećaj zadovoljstva kada obvezu završimo i pokraj nje stavimo kvačicu.

- označiti gradivo za odgovaranje

Da planiranje ne mora biti suhoparno nego da može biti maštovito, u bojama, možete vidjeti i na slici.

A za naše najmlađe da nam budu vrijedni i radni kao pčelice - pčelica Maja.

BEĆARCI

*Voljim ženu, tamburu i čašu,
voljim bocu i garavu snašu.*

*Boj se kere i koja ne laje,
crne mačke i lajave snaje.*

*Nije mene osvojila cura,
već pijanka, vino i tambura.*

*Lolo moja ja sam tebi dala,
Na poklade malo čokolade.*

*Moj se dika sprema za bušare,
Pa obuko moje suknje stare.*

*Poklade su to je tako vrime,
Mila mati a' ću ludovati.*

Antun Kovač

VICEVI

Prije sata vjeronauka pita sin oca:

- Tata, kako se zvala Adamova punica?
- Adam nije imao punicu. To je bio raj, sine moj...

Kći kaže majci:

- Mama, opet sam se posvađala s onim mojim, ne mogu više izdržati, doći ću živjeti s tobom.
- Ne, draga, on mora platiti za svoje pogreške. Ja ću doći živjeti s vama!

- Doktore, za moje kilograme koliko bih trebalo biti visoka?!
- Negdje oko 4 metra.
- Eto, ja lijepo kažem da sam niska, a oni zapeli debela pa debela...

Sretnu se dva poznanika, pa će jedan:

- Ako smijem primijetiti, vasa je supruga prilično smršala!
- Da, zahvaljujući staroj kineskoj dijetej već tri mjeseca jede samo juhu.
- S rezancima?
- Ma ne, sa štapićima.

Zbog pića

Bio pijanac kod doktora. Doktor će:

- Žao mi je, ali ne mogu zaključiti što Vam je.
- Vjerojatno je zbog pića.
- A pijanac će na to:
- Ne brinite, doktore, doći ću ja kad se otriježite!

Antun Kovač

ANEGDOTE

DOBRA SORTA

Žiga je prvi put posijo sortno sime kukuruza "Kansas" s njim je bio tako zadovoljan da se moro u punom bircuzu pofalit:

"Ljudi moji što je to dobar kuruz to nikad nisam vidijo! Okrunim ja jedan košar klipova i dobijem uzvr košara zrna silom je stalo."

STIPANOVA DIKA

Stipan je bio veseo i naočit momak, lipo je pivo, znao je igrat a sa curama i snašama znao je komendijat tako da je uvijek oko njega bilo puno ženskog svita.

Jedared će njegov brat Vranjo zabrinuto: "Stipane ti bi tribo nać sebi jednu curu i malo se uozboljit da ne ostaneš neoženit"

Nato će snaša Janja: „Reci ti njemu Stipane - Što je više na taljiga riđi veća dika."

priređio: Alojzije Firanj

ŠAH

Od 10. do 15. 12. 2015. godine igran je Božićni turnir Društva na kojemu je sudjelovalo 19 šahista. Poslije uzbudljivih partija prvo mjesto osvojio je debitant i novi član društva Josip Ivkić i to bez ijedne izgubljene partije i sa samo jednim remijem. To mu je donijelo 8,5 poena što je za 2 poena manje od drugog mjesta koje je, kao i 6,5 poena, zaslužno pripalo Iliji Vlasisavljeviću, stalnom sudioniku naših turnira. Treće je mjesto, kao i prvo, bilo veliko iznenađenje a osvojio ga je Aleksandar Svilokos.

Turnir je protekao u fer i korektnoj igri svih šahista bez obzira na to jesu li dobivali ili gubili partije. Kao pročelnik sekcije zahvaljujem svim igračima, glavnom sudiji Radomiru Kovačiću, kao i upravi Društva što nam je omogućila dobre uvjete za turnir, vrijedne nagrade, osvježanje tijekom turnira i proglašenje rezultata turnira.

Jubilarni 25. "Memorijalni šahovski turnir prof. mr. Franja Matarić" održat će se od 26. 1. do 26. 2. 2016. godine.

U godini u kojoj društvo slavi 80 godina postojanja i rada a šahisti značajan 25. jubilej "Memorijalnog turnira prof. mr. Franja Matarić" očekujemo najviše kvalitetnih igrača. Godina jubileja je i vrijeme za obnovu osnovnih sredstava za rad ovog dijela sportske sekcije a to su šahovske ploče, figure, satovi. To je nepohodno kako bi se turnir podigao na višu razinu. Ne možemo očekivati da vrhunski somborski šahisti igraju na pločama i s figurama koje je napravio majstor Ervin neposredno nakon II. svjetskog rata. Osim toga, igra bez satova može dovesti do toga da partije traju danima. Za organizaciju ovog jubilarnog turnira zaduženi su Mata Matarić predsjednik društva, Radomir Kovačić glavni sudija turnira, Šima Raič, Branko Gutović i Pavle Matarić pročelnik sportske sekcije.

Iskreno se nadam da će društvo osigurati potrebne uvjete za kvalitetan turnir kao i za dalju afirmaciju šaha u našem Društvu.

STOLNI TENIS

Šesti Božićni turnir odigran je 17. 12. 2015. uz sudjelovanje 12 igrača: Tomica Vuković, Davor Vuković, Saša Vuković, Viktor Oršovai, Gašpar Matarić, Josip Ivkić, Blago Bašić, Toma Đurić, Bela Hofman, Pavle Matarić, Zlatko Vuković.

Ovaj turnir je pokazao da su Vukovići najbolji stolnotenisači društva a i šire. Plasman je ovakav:

1. Saša Vuković
2. Davor Vuković
3. Viktor Oršovai

Prvoplasirani Saša Vuković sve partije je riješio vrlo uvjerljivo i zaslužno poneo epitet najboljeg. Ostali igrači su dali svoj doprinos da turnir bude uzbudljiv za plasman i za Vukovića.

Krajem ožujka ili početkom travnja organiziramo 6. Memorijalni turnir „Stipan Bakić“.

Na turniru mogu sudjelovati svi stolnotenisači amateri iz Sombora i okolice. Prijave nastupa mogu se podnijeti u prostorijama društva.

LAĐARI „SALAŠARI SOMBORSKI“

Zimski period za naše lađare je vrijeme zasluženog odmora od ljetnih napora. Vrijeme je i za analizu prethodnih nastupa na Maratonu, u Iloku, u Sisku, ali i rada na treninzima. U ovo vrijeme lađari-veslači a i ja obećavamo dobro predstavljanje društva, bolje vrijeme na brzinskim utrka u Opuzenu, bolji plasman na maratonu, bolje veslanje u Sisku, bolji rezultat na regati Vukovar-Ilok. Najavljujemo sudjelovanje i na nizu drugih manifestacija.

Osim rezultatima, Društvo još bolje predstavljamo svojim ponašanjem i svojim odnosom prema svim ostalim sudionicima natjecanja. Što se tiče plasmata on nije bolji ali to nije samo naša krivica. Krivi su i drugi sudionici maratona - jednostavno su bolji, brži, izdržljiviji od nas i ne puštaju nas da ih obidemo

na Neretvi a u Crnoj riki nema obilaženja i šta onda mi da radimo? Jedino što nam preostaje jest da zauzmemo 25. mjesto među 44 natjecatelja.

U 2016. godine veslači i ja obećavamo bolji plasman na Maratonu i to barem 20. mjesto ili koje još bliže vrhu - što bi bio stvarni uspjeh nas - Salašara somborskih.

Pripreme u 2016. godini počinju krajem veljače u teretani, a u travnju u lađi na kanalu!

Ovog proljeća imat ćemo promotivno veslanje s našom lađom na Paliću.

Sudjelovali bismo u Srijemskoj Mitrovici na Savi kao i u Novom Sadu i na spustu na Drini ako za to osiguramo troškove prijevoza naše lađe „Panonije“.

*Pročelnik sportske sekcije
Pavle Matarić*

